Obsah

Nová obálka (úvodník) 1
P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

Nebe ve víře (1. část) 2
Bl. Alžběta od Nejsvětější Trojice

Svatá Marie Magdalena de´Pazzi 9
P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

*** * * (báseň)** 15
Eva J.

Poznámky ke karmelitánské řeholi (12. část) 16
(Podle P. Keese Waaijmana, O.Carm.)

Nová obálka

by mohla vyvolat očekávání, že se mění i náplň našeho časopisu. Ale není tomu tak. I když bychom rádi rozšířili okruh přispěvatelů, a tím - věříme - i svěžest časopisu, přece k tomu dojde spíš postupně a nové číslo nenaznačuje žádný zlom. Vytrvale pokračujeme v sérii článků o karmelitánské řeholi, což se letos hodí i z toho důvodu, že generální kurie našeho řádu v Římě se rozhodla slavit letos osmisté výročí sepsání karmelitánské řehole (přesný rok znám není, napsána byla někdy v rozpětí let 1206 a 1214).

I nadále se v čerpání z pramenů karmelitánské spirituality přidržujeme významnějších výročí, jak je postupně přináší kalendář. V letošních prvních dvou číslech najdete proto ještě myšlenky bl. Alžběty, jejíž výročí sice bylo vloni v listopadu, ale klášter a diecéze v Dijonu slaví rok bl. Alžběty až do letošní slavnosti Nejsvětější Trojice. Jinou významnou karmelitku - sv. Marii Magdalenu de´Pazzi - si připomínáme alespoň jejím podrobnějším životopisem.

Novou autorku, jejíž verše v tomto čísle otiskujeme, naši čtenáři dosud neznají a ani ji blíže nepoznají, protože se své plné jméno ke svým řádkům rozhodla neuvést. Při vší diskrétnosti jen prozradím, že se sama neoznačuje za věřící a že při účasti na bohoslužbách nebo při modlitbě si dosud důsledně zachovává status pozorovatele. To pro porozumění jejím veršům pokládám za klíčovou informaci.

A v tomto čísle najdete také složenku, skrze niž můžete vydávání časopisu Karmel podpořit. Možná většina čtenářů s námi má alespoň občas osobní kontakt a svůj příspěvek nám předáváte osobně. Pro ostatní nyní tedy nabízíme možnost učinit tak poštou.

Všem Vám, našim dobrodincům, za Vaši podporu upřímně děkujeme a vyprošujeme Vám a Vašim rodinám Boží požehnání.

P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

Nebe ve víře

(1. část)

Bl. Alžběta od Nejsvětější Trojice

Nebe ve víře je prvním ze čtyř duchovních pojednání bl. Alžběty od Trojice. Napsala je v srpnu 1906, v době, kdy se u ní plně projevila postupující Addisonova choroba a kdy jí zbývaly jen tři měsíce života a ona počítala s brzkou smrtí. Tento text, který zapisovala během obvyklé desetidenní soukromé duchovní obnovy, věnovala své mladší sestře Markétě. Obě sestry si byly velmi blízké a karmelitka Alžběta se cítila být Markétě duchovní matkou. Shodou okolností si Markéta tento spis přečetla až dva měsíce po Alžbětině smrti. Jako jediný a společný cíl obnovy si Alžběta kladla stát se podobnějšími svému Mistru, tak aby mohly říci: „Nežiji už já, ale žije ve mně Kristus."

První den

1) „Otče, chci, aby ti, které jsi mi dal, byli tady se mnou, aby viděli slávu, kterou jsi mi dal, protože jsi mě miloval ještě před stvořením světa."[1] Taková je poslední vůle Kristova, jeho poslední prosba před návratem k Otci. Chce, abychom i my byli tam, kde je On, nejen na věčnosti, ale už v čase, který je započatou věčností, která stále postupuje. Abychom uskutečnili Jeho božské přání, je tedy důležité vědět, kde s Ním máme žít. „Místo, kde je skryt Syn Boží, je lůno Otce,[2] což je božská bytnost, jež je cizí všem smrtelným očím a skrytá každé lidské mysli,"[3] což přimělo Izaiáše říci:[4] „Ty jsi opravdu Bůh skrytý."[5] A přesto je Jeho vůlí, abychom zůstávali v Něm, abychom byli tam, kde je On, v jednotě lásky, abychom byli tak řečeno Jeho vlastním stínem.
„Skrze křest," říká sv. Pavel, „jsme byli naroubováni na Ježíše Krista."[6] A ještě: „Bůh nás uvedl na nebeský trůn v Kristu Ježíši, aby se nadcházejícím věkům prokázalo, jak je nesmírné bohatství jeho milosti."[7] A dále: „Nejste již tedy cizinci a přistěhovalci, máte právo Božího lidu a patříte k Boží rodině."[8] Trojice, to je náš příbytek, naše „doma", otcovský dům, z něhož nemáme nikdy odejít. Mistr to jednoho dne řekl: „Otrok nezůstává v domě navždy; navždy zůstává syn" (sv. Jan).[9]

2) „Zůstaňte ve mně."[10] Tento příkaz nám dává Boží Slovo, vyjadřuje tuto vůli. Zůstaňte ve mně, nejen na několik okamžiků, několik hodin, které pominou, ale zůstaňte ... neustále, bez přestání. Zůstaňte ve mně, modlete se ve mně, klaňte se ve mně, milujte ve mně, trpte ve mně, pracujte, jednejte ve mně. Zůstaňte ve mně a tak přistupujte ke každému a ke všemu; pronikejte stále dál do této hlubiny. Opravdu, toto je ta „samota, kam Bůh chce přilákat duši, aby k ní mluvil," jak o tom zpíval prorok.[11]
Ale abychom toto tajemné slovo uslyšeli, nemůžeme se zastavit na povrchu, je třeba skrze usebrání vstupovat (ještě) dále do Božího Bytí. „Běžím svůj závod," tak zvolal sv. Pavel,[12] tak musíme i my každý den sestupovat touto cestou do Propasti, kterou je Bůh; nechme se vést po tomto svahu s důvěrou plnou lásky. „Propast volá propast."[13] Tam v hlubině nastane srážka s Bohem, tam se propast naší nicoty, naší ubohosti ocitne tváří v tvář Propasti milosrdenství, velikosti Boží. Tam najdeme sílu zemřít sami sobě a tam, ztrácejíce vlastní podobu, budeme proměněni v lásku. „Šťastní, kdo zůstávají v Pánu!"[14]

Druhý den

1) „Boží království je ve vás."[15] Včera nás Bůh zval, abychom „zůstávali v Něm," žili svou duší v Jeho dědictví slávy,[16] a nyní nám zjevuje, že nemusíme vyjít ze sebe, abychom Ho nalezli. „Království Boží je uvnitř." Svatý Jan od Kříže říká, že Bůh se dává duši „v podstatě duše, kam nemůže zasáhnout ani svět, ani zlý duch,"[17] a tehdy „všechna její hnutí se zbožští, a přestože jsou od Boha, jsou také její, protože náš Pán je utváří v ní a s ní."[18]
Tentýž světec také říká, že „Bůh je středem duše. Když duše celou ‚svou' silou dokonale pozná Boha, zamiluje si Ho a plně se z Něj těší, pak je v nejhlubším středu, kterého může v Bohu dosáhnout." Předtím než tam dospěje, je už duše „v Bohu, který je jejím středem," ale není ještě v Jeho nejhlubším středu, protože ještě může jít dál. Protože je to láska, která pojí duši s Bohem, pak čím je tato láska intenzivnější, tím hloub je duše v Bohu a noří se do Něj; jakmile „vlastní jediný stupeň lásky, je už v Jeho středu," ale když tato láska dosáhne své dokonalosti, duše pronikne do Jeho nejhlubšího středu. Tam bude proměněna, až se stane velmi podobnou Bohu.[19] Na tuto duši, která žije uvnitř, se mohou vztahovat slova otce Lacordaira ke sv. Marii Magdaléně: „Neptejte se na Mistra nikoho na zemi, nikoho v nebi, neboť On je vaše duše, a vaše duše je On."

2) „Rychle sestup, neboť dnes budu jíst ve tvém domě."[20] Mistr toto slovo, které jednoho dne adresoval Zacheovi, naší duši neustále opakuje. „Rych-

le sestup." Ale kam máme sestoupit podle jeho přání, ne-li hloub do naší vnitřní propasti? Tento skutek není „vnějším oddělením od vnějších věcí,"[21] ale „samotou ducha," zbavením se všeho, co není Bůh.
„Nakolik má naše vůle choutky cizí spojení s Bohem, fantazie souhlasu i odmítnutí, zůstáváme ve stavu dětství, nekráčíme obřími kroky v lásce, neboť oheň ještě nespálil všechny příměsi, zlato není čisté, stále se ještě hledáme, Bůh nestrávil naše nepřátelství k Němu. Ale až vření v kotli spálí všechnu neřestnou lásku, každou neřestnou bolest, každou neřestnou obavu, tehdy „bude láska dokonalá a zlatý prsten našeho zasnoubení bude větší než nebe a země. Toto je tajemná komnata, kam Láska ukrývá své vyvolené, tato láska nás vede oklikami a stezkami, které zná jen ona sama, a vede nás bez návratu, už se touž cestou nevrátíme."[22]

Třetí den

1) „Jestliže mě kdo miluje, bude zachovávat moje přikázání, a můj Otec ho bude milovat a přijdeme k němu a učiníme si v něm svůj příbytek."[23]
Tady nám Mistr znovu vyjadřuje svou touhu přebývat v nás. „Jestliže mě kdo miluje!" Láska, ta Ho přitahuje, ta přivádí Boha až k Jeho stvoření, ne láska citová, ale ta láska „silná jako smrt, kterou velké vody nezaplaví..."[24] „Protože miluji Otce,"[25] „stále konám, co se Mu líbí."[26] Tak mluvil svatý Mistr, a každá duše, která chce žít v kontaktu s Ním, musí žít z této věty. To, co se líbí Bohu, má být jejím pokrmem, jejím denním chlebem; k obrazu svého milovaného Krista se má nechat obětovat skrze každou Otcovu vůli; každá příhoda, každá událost, každé utrpení i každá radost je svátost, kterou jí dává Bůh, a tak už nedělá mezi těmito věcmi rozdíl, překračuje je, překonává je, aby spočinula nad tím vším, u samotného svého Mistra; vyzdvihuje Jej vysoko „na horu svého srdce," ano, „nad Jeho dary, Jeho útěchy, nad něžnosti, které od Něj přicházejí."[27] „Vlastností lásky je nikdy nehledat sebe, nic nenechávat pro sebe, ale všechno darovat tomu, kterého miluje." „Šťastná je duše, která miluje" v pravdě, „Pán se stal zajatcem její lásky."[28]

2) „Zemřeli jste a váš život je skrytý v Bohu s Kristem Ježíšem."[29] Tady nám sv. Pavel dává světlo, aby nám posvítil na cestu propastí. „Zemřeli jste!" A co to znamená, ne-li, že duše, která usiluje o život v kontaktu s Bohem „v nedobytné pevnosti svatého usebrání," má být „oddělená, zbavená, vzdálená od všech věcí"[30] (co se týká ducha). Tato duše „nachází v sobě samé prostý svah lásky, po němž směřuje k Bohu, navzdory tvorům, je nepřemožitelná ve věcech, které pomíjejí, neboť ona přechází nad nimi a míří k Bohu."[31]

„Quotidie morior." „Každodenně umírám,"[32] umenšuji se,[33] každý den se zříkám sebe, aby ve mně rostl a byl oslaven Kristus, „přebývám" „maličká" „v hloubce svojí ubohosti," vidím „svou nicotu, svou ubohost, svou bezmoc, vidím, že nejsem schopná pokroku, vytrvalosti, vidím množství svých nedbalostí, svých nedostatků, vidím se ve své nehodnosti," „padám na kolena ve své ubohosti, uznávám svou tíseň, rozprostírám ji před milosrdenství"[34] svého Mistra. „Každodenně umírám," vkládám radost své duše (ne v pocitech, ale ve vůli) do všeho, co mě může zničit, ponížit, co musím obětovat, protože chci udělat prostor pro svého Pána. Nežiji už já, ale On žije ve mně:[35] nechci „už žít svým vlastním životem, ale být proměněna v Ježíše Krista, aby můj život byl více božský než lidský" a aby Otec, když se nade mnou skloní, mohl ve mně rozeznat obraz svého milovaného Syna, v němž má zalíbení.[36]

Čtvrtý den

1) „Deus ignis consumens." Náš Bůh, napsal sv. Pavel, je spalující oheň,[37] to znamená „oheň lásky," který ničí, který „proměňuje v sebe všechno, čeho se dotkne."[38] „Slasti božského vzplanutí se v nás obnovují činností, která se nikdy neunaví, je to vzplanutí lásky ve vzájemném a věčném zalíbení. Je to obnova, která se uskutečňuje v každém okamžiku v poutu lásky."[39] Některé duše „si zvolily tento azyl, aby v něm věčně spočinuly, a toto je ticho, v němž jsou jakoby ztraceny." „Vysvobozené ze svého vězení plaví se na oceánu Božství, aniž by jim nějaké stvoření mohlo překážet či vadit."[40]
Pro tyto duše se stává ta mystická smrt, o níž mluvil včera sv. Pavel, tak prostou, tak sladkou! Myslí mnohem méně na námahu destrukce a zbavování se sebe, která jim ještě zbývá, než na ponoření do výhně Lásky, která v nich hoří a která není nic jiného než Duch Svatý, sama Láska, který je v Nejsvětější Trojici poutem Otce a jeho Slova. Ony „do Něj vstupují živou vírou a prosté, pokojné", „jsou jím unášeny nad věci, nad dojmy a pocity" do „posvátné temnoty" a jsou „proměněny v obraz" Boží. Podle výrazu sv. Jana žijí ve „společenství"[41] se třemi klaněníhodnými Osobami, jejich život je „společný," a to je ten „kontemplativní život," ta kontemplace, která vede k „vlastnění." „Toto prosté vlastnění je věčný život zakoušený v bezedném prostoru. Tam nad rozumem nás čeká hluboký klid božské nehybnosti."[42]

2) „Přišel jsem vrhnout na zemi oheň a jak si přeji, aby už vzplanul!"[43] Sám Mistr nám vyjadřuje svou touhu vidět hořet oheň lásky. Ve skutečnosti všechna naše díla, naše námahy nejsou před Ním nic. Nemůžeme Mu nic dát, ani uspokojit Jeho jedinou touhu, kterou je obnovit důstojnost naší

duše. Nic se Mu nelíbí tak jako vidět ji „růst." A nic ji nemůže pozdvihnout víc, než když se stane určitým způsobem rovna Bohu. To proto od ní vyžaduje poplatek její lásky, protože vlastností lásky je učinit rovnocenným jak jen možno toho, kdo miluje, tomu, kdo je milován. Duše, která vlastní tuto lásku, se zdá na stejné úrovni s Ježíšem Kristem, protože jejich vzájemná náklonnost činí mezi nimi všechno společné. „Nazval jsem vás přáteli, protože jsem vám zjevil všechno, co jsem slyšel u Otce."[44]
Ale aby dospěla k této lásce, musela se duše předtím „celá vydat," její „vůle se musí pomalu ztratit v Boží vůli," aby její „sklony," její „schopnosti" už fungovaly jen v této lásce a pro tuto lásku. Všechno dělám z lásky, všechno trpím z lásky, takový je smysl toho, co zpíval David. „Tobě zachovám svou sílu."[45] Tehdy duši láska tak naplňuje, pohlcuje a chrání, že všude nachází tajemství dalšího růstu v lásce, dokonce i ve vztazích, které má s tímto světem, uprostřed starostí života může právem říci: „Mým jediným zaměstnáním je milovat!"[46]

Pátý den

1) „Hle, stojím přede dveřmi a tluču; zaslechne-li kdo můj hlas a otevře mi, vejdu k němu a budu s ním večeřet a on se mnou."[47] Šťastné uši duše dosti bdělé, dosti usebrané, aby uslyšela tento hlas Božího Slova, šťastné také oči této duše, která ve světle živé a hluboké víry může být při „příchodu" Mistra do jeho důvěrného svatostánku. Ale jaký je tento příchod? „Jsou to nekonečné zástupy, sláva bez konce." Kristus „přichází se svými poklady, ale v tajemství Boží rychlosti, přichází znovu a znovu, stále jako poprvé, jako by ještě nikdy nepřišel, neboť Jeho příchod, nezávislý na čase, spočívá ve věčném ‚teď' a věčná touha věčně obnovuje radost z Jeho příchodu. Slasti, které přináší, jsou nekonečné, protože jsou Jím samým." „Schopnost duše, rozradostněné příchodem Mistra, se zdá vycházet z ní samé a procházet zdmi v Nekonečnosti Toho, který přichází, a dochází k tomuto jevu: to Bůh v našem nitru přijímá Boha přicházejícího k nám a Bůh kontempluje Boha! Bůh, v němž spočívá blaženost."[48]

2) „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm."[49] „První znamení lásky je, že Ježíš nám dal své tělo k jídlu, svou krev k pití." „Vlastností lásky je stále dávat a stále přijímat. Láska Kristova je štědrá. Všechno, co má, všechno, co je, dává, všechno, co máme, všechno, co jsme, nám bere. Žádá víc, než jsme sami od sebe schopni dát. Má obrovský hlad, který nás chce naprosto strávit. Vstupuje až do morku našich kostí, a s čím větší láskou Mu to dovolujeme, s tím větší plností Ho vychutnáváme." „On ví, že jsme chudí, ale vůbec to nebere v úvahu a nic nám neodpouští. On se sám stává v nás svým chlebem, nejprve ale spálí ve své lásce neřesti, chyby a hříchy. Potom, když vidí, že jsme čistí, přilétá jako sup, který chce všechno pozřít. Chce strávit náš život, aby jej proměnil v život svůj, ten náš plný neřesti, Jeho plný milosti a slávy, připravený pro nás, jen kdybychom se vzdali sebe. Kdybychom měli dost dobré oči, abychom viděli tu nenasytnou lačnost Krista, který hladoví po naší spáse, žádné úsilí by nám nezabránilo prchnout přímo do jeho otevřených úst." Vypadá to „absurdně, ale ti, kdo milují, pochopí." Když přijmeme Krista „s vnitřní oddaností, Jeho horká krev plná slávy proudí do našich žil a v nás se vznítí oheň; získáváme podobnost Jeho ctnostem, a On žije v nás a my žijeme v Něm, On nám dává svou duši s plností milosti, skrze niž duše vytrvá v lásce a chvále Otce!" „Láska svůj objekt přivádí k sobě, přivádíme k sobě Ježíše, Ježíš přivádí k sobě nás. Tehdy uchváceni mimo sebe v nitru lásky, míříme k Bohu, jdeme Mu vstříc, vstříc Duchu Svatému, který je Jeho láskou, a tato láska nás spaluje, stravuje a přitahuje k jednotě, kde nás čeká blaženost." „Toto měl na mysli Ježíš Kristus, když říkal: „Toužebně jsem si přál jíst s vámi velikonočního beránka."[50]

Šestý den

1) „Je třeba víry, aby se člověk mohl přiblížit Bohu."[51] To nám říká sv. Pavel, i toto: „Věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jisti tím, co nevidíme."[52] To znamená, že „víra nám dává takovou jistotu budoucích dober, že se skrze ni v naší duši rodí a trvají, když se z nich ještě neradujeme."[53] Svatý Jan od Kříže říká, že nám „víra slouží za nohy, abychom mohli jít k Bohu," a ještě, „že je vlastněním v temném stavu."[54] To ona „sama nám může dát opravdové světlo o Tom, kterého milujeme, a naše duše si ji musí zvolit jako prostředek k dosažení blaženého spojení."[55] „To ona nás vrhá do vnitřní záplavy duchovních dober." Ježíš Kristus v rozhovoru se Samaritánkou mluvil o víře, když slíbil dát všem, kteří v Něho uvěří, „pramen vody živé, který tryská do života věčného."[56] A tak nám víra vydává Boha už v tomto životě, zahaleného sice závojem, kterým Jej zakrývá, ale přesto samotného Boha. „Až přijde to, co je dokonalé," to znamená jasné vidění, „to, co je nedokonalé," jinými slovy poznání dané vírou, „získá všechnu svou dokonalost."[57]
„My jsme poznali lásku, kterou má Bůh k nám, a uvěřili jsme."[58] V tom je velký úkon naší víry, to je prostředek, jak dát našemu Bohu lásku za lásku, to je „skryté tajemství"[59] v Otcově srdci, o kterém mluví sv. Pavel, které nakonec pronikneme, a celá naše duše se zachvěje radostí." Až uvěří této „příliš velké lásce,"[60] kterou k ní Bůh má, lze o ní říct to, co je řečeno o Mojžíšovi: „Byl pevný,[61] jako by viděl Neviditelného."[62] Duše už nelpí na

náklonnostech a pocitech, málo jí záleží na tom, zda cítí Boží přítomnost, nebo ne, málo jí záleží na tom, zda jí (Bůh) sesílá radost, nebo utrpení; ona prostě věří v jeho lásku. Čím víc je zkoušená, tím víc její víra roste, protože musí překročit všechny překážky, aby mohla spočinout v lůně Nekonečné Lásky, která přece koná jen skutky lásky. A této duši, bdělé ve víře,[63] může říct hlas jejího Mistra ve skryté důvěrnosti to slovo, které kdysi řekl Marii Magdaléně: „Jdi v pokoji, tvá víra tě zachránila."[64]

2) „Je-li tedy tvé oko čisté, celé tvé tělo bude mít světlo."[65] Co je tímto čistým, prostým okem, o němž mluví Mistr, ne-li ona prostota úmyslu, která „sjednocuje všechny roztroušené síly duše a spojuje ducha se samým Bohem? To je prostota, která vzdává Bohu čest a chválu, to ona Mu nabízí ctnosti. Potom pronikajíc a překračujíc sama sebe, překračujíc a pronikajíc všechna stvoření, nachází Boha ve svých hlubinách. Ona je počátkem a koncem všech ctností, jejich nádherou a slávou. Prostým úmyslem nazývám to, co míří jen k Bohu, to, co vztahuje všechny věci k Bohu." „To ona umisťuje člověka do Boží přítomnosti, to ona mu dává světlo a odvahu, to ona jej vyprazdňuje a osvobozuje od každé obavy, dnes i v den soudu." „Ona je vnitřním svahem[66] a základem každého duchovního života." „Udupává zlou přirozenost, dává pokoj, navozuje ticho namísto hluků marnosti, které se v nás objevují." „To ona hodinu co hodinu zvětšuje naši podobnost Bohu. A pak nade všechny prostředníky je to zase ona, kdo nás uvede do hlubiny, kde přebývá Bůh, a dá nám hluboký odpočinek. Dědictví, které nám připravila věčnost, nám předá prostota. Všechen život ducha, všechna jeho ctnost spočívá spolu s podobností Bohu v prostotě, a jeho nejvyšší odpočinek se odehrává na výšině prostoty." „A podle míry své lásky každý duch hledá Boha s větší či menší hloubkou ve své vlastní hlubině." „Prostá duše se pozdvihuje skrze svůj vnitřní pohled, vrací se do sebe a kontempluje ve vlastní hlubině svatostánek, kde se jí dotkla Nejsvětější Trojice." Tak pronikla do své hlubiny, „až ke svému základu, který je branou věčného života."[67]

Z francouzštiny přeložila a úvodní odstavec napsala Alžběta Graubnerová.

Poznámky k textu, které uvádíme, nejsou zcela podrobné v citacích z J. Ruysbroecka a sv. Jana od Kříže. Čtenáře, kteří by je potřebovali dokonalejší, odkazujeme na cizojazyčná kritická vydání spisů bl. Alžběty.

[1] Jan 17,24. - [2] Jan 1,18. - [3] Sv. Jan od Kříže, Duchovní píseň. - [4] Iz 45,15. - [5] Sv. Jan od Kříže, Duchovní píseň, DPA 1,3. - [6] Srov. Řím 6,5. - [7] Srov. Ef 2,6-7. - [8] Ef 2,19. - [9] Jan 8,35. - [10] Jan 15,4. - [11] Oz 2,16(14). - [12] Srov. Flp 3,12. - [13] Ž 42,8 v doslovném znění (srov. k tomu i poznámku v časopise Karmel 4/2004, str. 11). - [14] Srov. Zj 14,13. - [15] Lk 17,21. - [16] Srov. Ef 1,18. - [17] Sv. Jan od

Kříže, Živý plamen lásky. - [18] Tamtéž. - [19] Tamtéž. - [20] Lk 19,5. - [21] Bl. Jan Ruysbroec. - [22] Tamtéž. - [23] Jan 14,23. - [24] Pís 8,6-7. - [25] Jan 14,31. - [26] Jan 8,29. - [27] Bl. Jan Ruysbroec. - [28] Sv. Jan od Kříže, Duchovní píseň. - [29] Kol 3,3. - [30] Sv. Jan od Kříže, Duchovní píseň. - [31] Bl. Jan Ruysbroec. - [32] 1 Kor 15,31. - [33] Srov. Jan 3,30. - [34] Bl. Jan Ruysbroec. - [35] Gal 2,20. - [36] Srov. 2 Petr 1,17. - [37] Žid 12,29. Alžběta byla (jako její současníci) přesvědčena, že pisatelem listu Židům je apoštol sv. Pavel. - [38] Sv. Jan od Kříže, Živý plamen lásky. - [39] Bl. Jan Ruysbroec. - [40] Tamtéž. - [41] 1 Jan 1,3. - [42] Bl. Jan Ruysbroec. - [43] Lk 12,49. - [44] Jan 15,15. - [45] Ž 59,10 (dle Vulg.). - [46] Sv. Jan od Kříže, Duchovní píseň, DPA 19. - [47] Zj 3,20. - [48] Bl. Jan Ruysbroec. - [49] Jan 6,57. - [50] Lk 22,15. - [51] Žid 11,6. - [52] Žid 11,1. - [53] Poznámka k Žid 11,1 z Alžbětina Manuálu (modlitební kniha). - [54] Sv. Jan od Kříže, Duchovní píseň. - [55] Tamtéž. - [56] Jan 4,14. - [57] Srov. 1 Kor 13,10. - [58] 1 Jan 4,16. - [59] Kol 1,26. - [60] Ef 2,4. - [61] Ze souvislosti se rozumí: díky své víře. - [62] Žid 11,27. - [63] Rozumí se: duši , které svítí na cestu světlo její víry... - [64] Lk 7,50. - [65] Mat 6,22. - [66] K tomuto příměru srovnej výše: první den, část 2, a třetí den, část 2. - [67] Bl. Jan Ruysbroec.

Svatá Marie Magdalena de´Pazzi

P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

25. května 1607 - před 400 lety - zemřela v klášteře ve Florencii karmelitka svatá Marie Magdalena de´Pazzi. Přibližme si ji nyní alespoň jedním jejím výrokem a přehledem jejích životopisných dat.

„Jakou krásu musím poznávat ve své duši! Ó kráso duše! Kdo by se do tebe nezamiloval? Ó vznešená,[1] nevysvětlitelná kráso!
Poznání její vznešenosti dává duši klidnou a trvalou jednotu a pokoj v srdci a příjemnou laskavost vůči druhým lidem.
Blažená a šťastná je duše, jíž ty, ó můj Bože, dáváš toto poznat, neboť jakmile pochopila svou vznešenost, hned zase také rozjímá o tom, jak nicotná je sama v sobě."[2]

Svatá Marie Magdalena de´Pazzi je světicí pověstnou tím, že její život byl bohatě provázen mystickými prožitky. Prostředí, které ji obklopovalo, mělo velkou snahu tyto události co možná zaznamenávat, zejména její vidění a slova při nich pronesená. Už jako osmnáctileté novicce jí zpovědník uložil sepsat vlastní životopis a její novicmistrové a další sestře dal za úkol zapisovat poznámky o prožitcích sestry Magdaleny. Zápisky ale ve skutečnosti pořizovala její spolunovicka a přítelkyně ještě z doby před vstupem do kláštera, sestra Maria Pacifica del Tovaglia; ta záznamy předávala oněm oběma sestrám. Kromě toho se při extázích další dvě nebo tři sestry střídaly v zapisování slov

1 Dosl. velkolepá (tak i níže v textu).
2 Probatione 2, 109.

sestry Marie Magdaleny. Tak vzniklo několik svazků rukopisných zápisků, které byly pak doplněny životopisem světice od sestry Marie Pacifici, sepsaným pro beatifikační proces, a od novicek sebranými radami, které jim Marie Magdalena jako novicmistrová dávala. Ona sama nenapsala nic, kromě několika dopisů příbuzným. Dva její životopisy napsali její zpovědníci: její řádný zpovědník Vincenzo Puccini jej vydal hned r. 1609 (dva roky po její smrti; záhy bylo vydání rozebráno a 1611 vyšlo vydání druhé, doplněné) a mimořádný zpovědník jezuita Virgilio Cepari vydal jiný její životopis v roce její kanonizace r. 1669. Oba byly opakovaně vydávány a překládány do dalších jazyků.

Nová vlna zájmu o odkaz této světice vyvstala v souvislosti s výročím 400 let od jejího narození v roce 1966. Německý karmelitán P. Adalbert Deckert napsal v roce 1975, že přesto přese všechno je málo známá i v našem řádu. A to nejen pro nedostatek literatury o ní mimo italské prostředí, ale také tím, jaký „typ světce" ztělesňuje. (My, severnější národy, jsme zdrženliví a racionalističtí, proto na nás může mystická vznětlivost působit málo sympaticky a důsledkem je, že se nesnažíme poznat takovou světici blíž.)

Životopisný přehled

Marie Magdalena se narodila 2. dubna 1566 ve Florencii. Měla ještě 3 bratry, mezi sourozenci se narodila jako v pořadí druhá. Pocházela z přední šlechtické rodiny ve Florencii.
Na křtu dostala jméno Kateřina: tak se jmenovala babička z matčiny strany, ale tak se jmenovala i její vzdálenější příbuzná, která zemřela v roce 1490 jako františkánka v pověsti svatosti. Ve svém řeholním životě se tato františkánka modlila také na smír za velký hřích, který se v rodině tehdy odehrál: v roce 1478 dva členové rodu Pazzi při svatební mši ve florentské katedrále S. Maria del Fiore po proměňování probodli dýkou dva členy rodu Medici; jednalo se o krevní mstu.

Životopis Marie Magdaleny de'Pazzi vydaný v Kolíně nad Rýnem v roce 1654 ještě před jejím svatořečením

V osmi letech svěřili rodiče svou dceru Kateřinu k výchově sestrám maltézského řádu do kláštera San Giovannino dei Cavalieri. Tam se o ni starala její teta - řeholnice, matčina sestra. Dva roky nato, o slavnosti Zvěstování Páně 1576 tam Kateřina přistoupila k prvnímu svatému přijímání. A o tři týdny později (na Zelený čtvrtek) tato desetiletá dívka složila **slib panenství (na celý život)**. Jako desetiletá měla první mystický prožitek, o kterém víme.

Po dvou letech pobytu u sester se Kateřina vrátila domů. Ve čtrnácti letech ji rodiče do kláštera umístili ještě jednou, protože otec se stal guvernérem v Cortoně a dočasně se tam odstěhoval. Zpovědník sester tehdy dívce dovolil přijímat eucharistii o všech svátcích. To byla v té době neobyčejná výsada. Po roce se Kateřina vrátila zase k rodičům.

Během pobytu u sester poznala, že také ona sama chce **být řeholnicí**. Ale mezi tyto sestry ji to netáhlo, protože viděla, že se v klášteře málo zachovává řehole a málo se žije společným životem. Později při procesu svatořečení tyto sestry prohlásily: „Nebyly jsme jí hodny a ona nás opustila." Uvažovala o vstupu ke klariskám nebo dominikánkám, jejichž kláštery ve Florencii měly dobré jméno pro svou přísnou klausuru a chudobu. Ale na radu rektora jezuitské koleje se rozhodla pro klášter karmelitek Santa Maria degli Angeli, protože v něm se kladl velký důraz na **společný život**.

Rodiče s jejím záměrem nesouhlasili a snažili se jí předložit nabídky ke sňatku. Na to ona odpověděla, že raději by se nechala připravit o život, než aby si zvolila jiného ženicha než Ježíše.

Do kláštera karmelitek přišla poprvé 14. srpna 1582, a to na 14 dní, aby poznala tamní život a to, zda se k němu cítí povolána. Rozhodla se vstoupit natrvalo. Důležitý vliv na její rozhodnutí měla ta okolnost, že karmelitky směly **přijímat eucharistii každý den**.

Kateřina Pazzi vstoupila do kláštera 27. listopadu 1582 (v sobotu před 1. nedělí adventní). Pro časovou spojitost: během té doby, kdy ona po zkušebních dvou týdnech v klášteře byla doma u rodičů, zemřela ve Španělsku sv. Terezie z Avily. Kapitula kláštera jednomyslně odhlasovala, že Kateřina de'Pazzi může začít postulát. Její matka nesla odchod dcery velmi těžce a poslala do kláštera uznávaného malíře, aby dceru namaloval (ještě ve světských šatech). Na obraze je údajně patrné, že Kateřina s tím nesouhlasila. 30. ledna 1583 dostala postulantka řádový oděv a s ním jméno Marie Magdalena. Začala kanonický noviciát.
Když uplynul rok, sestry jí noviciát prodloužily o tři měsíce, a to jen z toho důvodu, aby neskládala sliby sama, ale společně s jinou sestrou. Marie Magdalena tehdy předpověděla, že stejně bude sliby skládat sama. To se vyplnilo: začátkem března 1584 ji zachvátila tajemná nemoc. Jednoho rána dostala

vysokou horečku, kašlala krev a měla velké bolesti v hrudi a pod žebry. Podle všeho šlo o náhlý zápal plic. Lékařská pomoc se zďála marná. Otec hned se souhlasem převorky a domácího lékaře sester přivolal k dceři čtyři slavné lékařské kapacity. Přesto nemoc vypadala tak hrozivě, že sestry v obavách z jejího předčasného úmrtí rozhodly konec jejího noviciátu již neoddalovat. Tak Marie Magdalena **složila sliby 27. května 1584** před oltářem Panny Marie v chóru - na lůžku, které jí sem přenesli.

Dnem slibů začalo **období častých extází** Marie Magdaleny. Každý den přicházela po svatém přijímání do vytržení. To trvalo obvykle dvě až tři hodiny. Ale někdy takové vytržení ducha zakoušela i během dne. Většinou při nich prožívala spoluúčast na Kristově utrpení. Toto období extází trvalo **čtyřicet dní** (do 6. července 1584). Proto i jedna část zápisků nese název „**Quaranta giorni**".

Přitom její nemoc nadále trvala. Zpovědník jí poradil, aby se obrátila s prosbou o přímluvnou modlitbu na ctihodnou Marii Bagnesi. (Tělesné pozůstatky této omilostněné a utrpením prozkoušené dominikánské terciářky byly totiž uloženy v kapitulním sále kláštera karmelitek.) Protože sestry se obávaly náhlého úmrtí nemocné sestry Magdaleny, shromáždila se u ní celá komunita a modlily se. Ráno 16. června 1584 náhle Marie Magdalena pozorovala, že je uzdravena. Připisovala to přímluvě oné blahoslavené. Ve svých viděních ji vícekrát viděla v nebeské slávě a jako ochránkyni jejich kláštera.
Další období extází trvalo od vánoc 1584 do 4. června 1585. Je jich zaznamenáno asi 90, a to ve svazku zápisků, nazvaném „**I Colloqui**".

Extáze, kterou měla 21. května 1585, se výrazně projevila ve vnější podobě života sestry Marie Magdaleny v klášteře: dostala při ní od Boha pokyn, aby nadále žila jen o chlebu a vodě, o svátcích aby jedla postní jídlo. A měla se spokojit s pěti hodinami spánku denně a jen na slamníku (bez postele). Později podobně dostala ve vytržení příkaz, aby chodila bosa. Důvodem tohoto asketického odříkání byla **myšlenka smíru**. 22. dubna 1590 se jí podobně dostalo pokynu, aby zachovávala dodatečnou postní dobu od velikonoc do slavnosti Seslání Ducha svatého. Pravděpodobně byla tato asketická přísnost v určitém smyslu také protestem proti tehdy všeobecně rozšířenému požitkářství.

Sérii velmi pozoruhodných extází představoval **svatodušní oktáv v roce 1585** (počínaje vigílií letnic dne 8. června 1585). Jednalo se sice celkem jen o osm dní, ale mystická vytržení sestry Marie Magdaleny trvala prakticky celé dny a noci. Jen asi na dvě hodiny denně přišla k sobě, během nich se pomodlila breviář a přijala nejnutnější pokrm a nápoj. Vzhledem k tomu, že se jednalo o svatodušní oktáv je pochopitelné, že se jí především kolem tercie (deváté hodiny dopolední, srov. Sk 2,15) dostávalo vidění, v nichž viděla a přijímala Ducha svatého v podobě různých obrazů a forem, např. jako

oheň, proud vody, holubici, ohnivé jazyky, oblak, vítr, apod. Od té doby je v jejich klášteře zvyk ve svatodušním týdnu svolávat sestry zvonem ke společné modlitbě hymnu Veni Creator Spiritus.

Svátkem Nejsvětější Trojice na konci svatodušního oktávu (16. června 1585) začalo pro Marii Magdalenu nové životní období: **pět let tvrdých zkoušek**. Jako by byla vydána peklu a démonům: vystavena jejich pohledům, jejich klamům, hrozbám a mučení od nich. Byla pokoušena nejen k nestřídmosti a nečistotě, ale také nevěřit, zoufat si a k myšlenkám na sebevraždu. V jejím nitru se střídaly pocity duchovní vyprahlosti, opuštěnosti Bohem a pocit zavržení. Mnohé spolusestry nedokázaly mít pro taková pokušení Marie Magdalény pochopení a plné pochybností nedůvěřovaly v pravost těchto mystických prožitků. A tak její těžce zkoušené duši zůstalo - jak jednou řekla převorce: „jen v srdci světélko dobré vůle neurážet Boha". Její modlitba byla jeden jediný výkřik bolesti: „Ó můj Bože, kde je sluce tvé milosti? Zdá se, že pro mne zaniklo. Tvá dobrota a láska se mi zcela vzdálily. Jsem opuštěná jako tělo bez končetin, které si nedokáže pomoci. Jsem jako uschlý strom... Nejsem nic než propast zloby. Jsem vinna na všem zlém a na všech hříších, které byly proti Bohu spáchány, takže mnohdy nedokážu pochopit, jak mne Ježíš a lidé mohou na zemi strpět."

V létě roku 1586 diktovala dopisy význačným osobnostem, vyzývajíc je k **reformě církve**. Než tak učinila, váhala; obávala se, že se klame. Raději by namísto diktování dopisů obětovala svůj život za šíření evangelia. S radostí totiž sledovala zprávy o práci misionářů v Japonsku. Její dopisy byly určeny Sixtu V., kardinálům kurie, tři dopisy florentskému arcibiskupovi Alexandru Medici. Ten ji potom v klášteře navštívil a řekl o ní: „Tahle dcera opravdu mluvila v osobě Ducha svatého." Shodně jako Filip Neri mu i ona prorocky předpověděla, že bude zvolen papežem.

Zmíněná pět let trvající zkouška vyvrcholila v listopadu 1588. Podle příběhu, vylíčeného v knize proroka Daniela (kap. 14), byla tato zkouška nazvána **„Lago dei leoni"** (jáma lvová). Skončila 10. června 1590. Tehdy se Marii Magdaléně zároveň dostalo mimořádných darů milosti. Zápisky o tomto období velké zkoušky jsou shrnuty ve dvou svazcích, nazvaných „**Probatione**".

Podle starého zvyku zůstala po složení slibů Marie Magdalena podřízena novicmistrové. Teprve v říjnu 1586 (tedy po roce a půl) opustila definitivně noviciát a přešla do juniorátu, který trval také 3 roky. Zároveň se ještě s jinou spolusestrou stala **představenou kandidátek**. Když byla novicmistrovou zvolena opět sestra Evangelista del Giocondo, byla Marie Magdalena pověřena (2. října 1589) úlohou asistentky pro novicky.

Mezitím ji těžce zasáhlo **několik úmrtí jejích příbuzných** a osob jí blízkých: roku 1587 zemřel její bratr Alamanus (v jedné extázi jej pak viděla trpět v očistci); 1590 Magdalenina matka - také ji viděla „veselou a spokojenou" v očistci a po čtrnácti dnech již ji viděla v ráji. Roku 1591 zemřel její první zpovědník v klášteře a nakonec roku 1597 její otec.

V komunitě jí byly svěřeny i některé další úkoly. Roku 1592 ji pověřili službou sakristiánky, roku 1595 byla zvolena za představenou juniorátu a 1598 byla zvolena novicmistrovou (mezi novickami byly také její dvě neteře z rodu Pazzi). Nakonec byla roku 1604 ustanovena podpřevorkou kláštera (ale tuto funkci už pro nemoc nevykonávala) a představenou (juniorek).

V říjnu 1604 však opět onemocněla a zůstala již **nemocná** až do své smrti. Měla tuberkulózu plic. Zaopatřena byla 13. května 1607 při jasné mysli. Zřetelně knězi odpovídala, on se s ní a s celou svolanou komunitou pomodlil žalmy za umírající, Věřím v Boha, prefaci o Nejsvětější Trojici a tzv. Atanášovo vyznání víry (symbolum Quicumque), což byla její oblíbená modlitba. Sestrám kladla na srdce zvlášť trojí: řeholní kázeň, prostotu a lásku.

Samotný smrtelný zápas začal však až o dvanáct dní později. Ráno v pátek 25. května 1607 přijala ještě naposled svátost oltářní. Zpovědník mohl sloužit mši za umírající teprve kolem poledne. Když mu řekli, že sestra Marie Magdalena má blízko ke smrti, vzkázal jí, aby ve svaté poslušnosti s úmrtím počkala, než on mši doslouží. Když jí to říkali, procitla z bezvědomí a řekla svá poslední slova: **„Benedictus Deus"**.[3] Mohla na této zemi ještě strávit hodinu smrti Pána Ježíše na kříži. Krátce po třetí hodině odevzdala svou duši do rukou nebeského Otce. Bylo jí 41 let.

Podle starého zvyku bylo její mrtvé tělo vystaveno v kostele. Lidé přicházeli v davech, protože ji všeobecně považovali za světici. Každý si chtěl odnést aspoň květinu, kterou se dotkl Magdalenina těla. Podle legendy zemřelá odvrátila svou tvář od jednoho mladého člověka, který vedl hříšný život, a přiměla jej tím k obrácení.
Její tělo bylo pohřbeno v dřevěné rakvi pod hlavním oltářem. Rok nato dostaly sestry dovolení pohřbít tělo uvnitř klausury. Při otevření hrobu zjistily, že

3 Můžeme se domnívat, že touto modlitbou nejspíš citovala Písmo. Uvedenými slovy začíná několik chvalozpěvů v Novém zákoně: 2 Kor 1,3; Ef 1,3; 1 Petr 1,3; ale na všech těchto místech bezprostředně navazují ještě slova: „et Pater Domini nostri Iesu Christi" (čekali bychom tedy, že bude citovat myšlenku celou). Uvedená slova se vyskytují i v žalmech (které se sestry modlily při breviáři). V Ž 18,47 jsou ale také těsně spojena s ostatním kontextem: „et benedictus Deus meus" (Ž 18,47). Mohlo by jít o citaci závěrečného verše Ž 66,20: **„Buh buď veleben**, že neodmítl mou prosbu, že mi neodňal svou lásku" (liturgický překlad). Stejně končí i Ž 68. K jednoznačnému rozlišení, odkud Marie Magdalena převzala a oblíbila si tato slova, by bylo třeba ještě důkladnější poznání jejího života Ale nezmýlíme se, když řekneme, že obsah vzdechu, kterým uzavírá svůj život, lze vyjádřit slovy: „Bohu díky!"

tělo je neporušené, jen tvář a nohy zhnědly. (V tom stavu je tělo dodnes.) Vložily je do nové rakve a uložily na novém místě.

Protože přibývalo zpráv o vyslyšení modliteb a o zázracích na její přímluvu, byl v roce 1611 započat proces blahořečení. Blahořečena byla 8. května 1626 a svatořečena 28. dubna 1669.

Na doplnění stojí za zmínku další osud kláštera S. Maria degli Angeli: Roku 1628 papež Urban VIII. přeložil klášter sester (namísto nich sem pozval cisterciáky) na místo zvané „Borgo Pinti". Tam navštívila ostatky sv. Marie Magdaleny svatá Terezie z Lisieux při své pouti do Říma, přesně řečeno na zpáteční cestě, tj. 25. nebo 26. listopadu 1887 (viz AS 136). V roce 1888 se sestry odtamtud přestěhovaly na „Piazza Savonarola" a v roce 1929 přesídlily na místo na okraji Florencie, poblíž kopce Careggi. Tam je klášter dodnes. Komunita dodnes zachovává karmelitánskou řeholi podle vlastních konstitucí.

* * * *(báseň)*

Eva J.

čekáme na východ slunce
ale naše obloha je plná mraků

plni jedu a s krvácejícími ranami
čekáme na uzdravení
v zapomnění hledáme
svou spásu a odpuštění

naše prázdné dlaně
touží po naplnění
v konejšivém spánku
čekáme na probuzení

plni pochybností prosíme o důvěru
chceme splynout
prahneme po volnosti
ale bojíme se pustit břehu, bloudit

proč?
uhýbáme před přímými pohledy a doteky
žijeme jen ve snech

prosíme o milost
a chvějeme se pýchou a strachem
že naše modlitba bude vyslyšena

(12. část)

Poznámky ke karmelitánské řeholi

(Podle P. Keese Waaijmana, O.Carm.)

PETITIO (POŽADAVEK) (KAP. 22-23)

Již dříve jsme uvedli příměr užitý Albertovým současníkem o správné struktuře dopisu: je jako stavba domu. Jeho základ pokládá *východisko* (v naší řeholi jsou to kapitoly 2 - 3), *výklad* (vlastní stať listu) lze přirovnat ke čtyřem stěnám domu (v řeholi zahrnuje čl. 4 - 21).[1] Ke střeše, jež celou stavbu završuje, je pak přirovnáván *požadavek* (petitio). Tak jako dům je totiž i dopis jednolitým „architektonickým" dílem, celkem.
Vyjádřeno jinými pojmy: *východisko* obsahuje nějaké obecné tvrzení (maior), *výklad* se zaměřuje na nějakou konkrétní záležitost (minor) a *požadavek* stanoví závěr (conclusio).[2] V naší řeholi: všichni řeholníci musejí následovat Krista (východisko, maior), způsob života karmelitánů je jedním ze způsobů řeholního života (výklad, minor), proto musejí karmelitáni kráčet ve stopách Ježíšových (požadavek, závěr).

Převor zpřítomňuje Mesiáše

Píše-li Albert: *„Ty pak, bratře B., a kdokoli bude po tobě ustanoven převorem..."* je z toho zjevné, že přisuzuje roli převora dlouhou budoucnost. Posloupnost převorů nemá nikdy skončit.
Převor ve svém úřadu zpřítomňuje přicházejícího Mesiáše (eschatologická perspektiva) v té míře, v jaké se vzdálí od běžných mocenských praktik a přiblíží se sloužícímu Kristu.[3] *„Mějte vždy na mysli a skutkem zachovávejte..."* - Albert tu převorovi a jeho nástupcům ukládá přijímat uvedené Ježíšovo slovo o službě na rovině přemýšlení, poznání v mysli, ale zároveň jim ukládá cvičit se v uskutečňování tohoto příkazu. Je to stejné, jako když hned na začátku (kap. 4) vyzval karmelitány slíbit převorovi poslušnost a také snažit se ji *„skutkem opravdově"* zachovávat. Převor je vybrán ze středu bratří ke službě všem. Tím se podobá Synu člověka. Albertova řehole se zaměřuje na

1 Pro oživení si souvislostí a pro vnímání návaznosti je nejlíp vrátit se k 1. části našeho cyklu, uveřejněné v časopise Karmel 2/2003.
2 Latinský termín ukazuje, že české slovo „závěr" je tu třeba chápat ve smyslu: logický závěr, důsledek, ne jen prostě: konec.
3 Kees používá nejčastěji termínu Mesiáš, který máme v povědomí ve spojitosti s druhým příchodem Pána. Protože český překlad řehole používá slova „Kristus", volíme v překladu článku někdy ten, jiný onen termín.

Krista (je kristologická), ale tak, že institucionální podoba společenství s tím naprosto souzní.

Vidět v převorovi Krista

Také ostatní bratři mají možnost přispívat k tomu, aby převor v komunitě sloužil na místě Kristově. Mají se snažit vidět v převorovi Krista.

I zde se jedná o dvě roviny: poznávání a praktikování. Poznání nesmí ustrnout na vnějšku, na institucionální stránce společenství. To by se stalo, kdyby bratři viděli jen osobu převora samotného (tento člověk s jeho klady a zápory) a to, že jej zvolili oni sami. Pak by byl dosažen jen pracovní cíl (skopós): navenek by byli poslušní, ale nedosáhli by konečného cíle (télos), nebyli by vnímaví pro uvažování o Kristu, který - říká jim text řehole - tohoto člověka „postavil nad vaše hlavy." Toto slovní spojení je citací Ž 66,12 a znamenalo, že společenství nad sebou uznává náboženskou autoritu a že jde o náboženské společenství.[4] Onen bratr, který tvoří hlavu společenství, zpřítomňuje onoho Jednoho, který je hlavou církve, ba celého stvoření (Ef 1,10; Kol 1,18). Převor symbolizuje Krista. To On je střed společenství, v Něm se uskutečňuje vzájemné usmíření, odpuštění, sjednocení mezi bratry. Převor je toho znamením. Převor je zviditelněním jednoty, kterou vytvořilo společenství při jeho volbě, ale nadto i jednoty, kterou vytváří mezi lidmi Kristus.

Praktikování těchto myšlenek spočívá v úctě, kterou bratři převorovi projevují. Když jim řehole ukládá ho poslouchat, znamená to, že mají v převorovi skutečně uznávat Krista. Citují se tu slova Písma (Lk 10,1-6), v nichž Ježíš učedníkům říká, že ti, kdo v městečcích a vsích odmítnou jejich poselství, neodmítají jen je, ale toto odmítnutí má mnohem větší váhu. Karmelitáni naslouchají v převorovi, kterého si zvolili, někomu většímu: Kristu, který skrze něj k nim promlouvá. To je konečný cíl (télos) volby převora. Tedy: *skopós* volby převora spočívá v tom, že společenství se převorovým vykonáváním svěřeného úřadu strukturuje; *télos* spočívá v tom, že karmelitáni mohou v převorovi slyšet někoho většího, než koho si zvolili, totiž Krista.

Pro svatého Alberta není toto zaměření na Mesiáše něčím nezávazným. Poslušnost vůči Kristu v převorovi je rozhodující pro poslední soud: *„abyste pro pohrdání nepřišli před soud, ale zasloužili si poslušností odměnu věčného života."* Ten, kdo vládne tak, že slouží, a ti, kdo jej poslouchají jako Krista, jdou cestou Ježíšovou až do konce. Věčný život a Boží království, které oče-

4 V té době se tím společenství definovalo jako společenství řeholní.

káváme v plnosti až poté, co nastane „konec časů", se tak uplatňují už před oním koncem: zde a nyní.

Souvislost

Ve špatně sestaveném dopise spolu *východisko* a *výklad* příliš nesouvisejí. Při špatné argumentaci vyvozený závěr vyplývá z předpokladů jen strnule. Naopak ve zdařilém dopise je mezi východiskem a výkladem tvořivá konfrontace a z ní vyplyne *požadavek*.

Albert vystavěl svůj dopis karmelitánům velmi dobře: požadavek vychází vnitřně z východiska i výkladu. V podnětném napětí mezi východiskem a výkladem vyrůstá uvědomění, co je důležité - a to vyslovuje požadavek. Albertem vyjádřený požadavek (petitio) vychází vnitřně z východiska (veškerý řeholní a duchovní život spočívá vždy v poslušnosti vůči Kristu a ve službě jemu) a z výkladu (jaký je způsob života karmelitánů). Kdo obojí *tvůrčím způsobem* vzájemně spojí, vidí najednou, že (popsaný) karmelitánský způsob života je služba Mesiáši.

Aby Albert ukázal tento *tvůrčí způsob* pochopení jeho řehole a proces tohoto poznání, volí jako příklad poslušnost, s níž začal výklad (narratio) svého listu. Ukažme si podrobně jednotlivé vrstvy,[5] které se v posledku prolnou do Albertem stanoveného požadavku. To nám pomůže, abychom na konkrétním paradigmatu - úloha převora a poslušnost bratří - ozřejmili, jak dynamická je struktura *požadavku* (petitio) Albertovy řehole.

1. Volba převora je předepsána jako úplně první pokyn. Tímto ustanovením se z poustevníků tvoří společenství. Každou další volbou převora se toto ustanovení stále aktualizuje. To je rovina *mít převora*.
2. Do onoho „mít převora" se bratři musejí *zacvičit*: na rovině principiální tím, že převorovi slibují poslušnost; na rovině praktické tím, že tento slib zachovávají.
3. Služba převora a poslušnost vůči němu otvírají přístup k *Boží zbroji*. Podle slov *požadavku* (kap. 22-23) převor a jeho nástupci mají „mít na mysli" a „skutkem zachovávat" slovo Páně v evangeliu: kdo vede, ať se poníží. Podobně i bratři mají při své úctě k převorovi myslet na Kristova slova: kdo slyší Pánova služebníka, slyší Pána. A takto budou převor i bratři oděni Boží zbrojí, protože naplňují požadavek: *„A cokoli konáte, ať se děje podle slova Páně..."* (kap. 19).

5 Jednotlivé „vrstvy", které tu Kees uvádí, odpovídají stavebním prvkům struktury Albertova listu, jak ji od počátku vysvětluje.

4. Prorocko-eschatologické zaměření - jako *stále niternější uchovávání* kontemplace - se projevuje již v prvních slovech *požadavku* (petitio): *„Kdokoli bude po tobě..."* Tato slova otvírají výhled do neohraničené budoucnosti. Kromě toho citáty evangelia, jichž Albert použil, pocházejí z tzv. eschatologické řeči Ježíšovy. Nejdůležitější je ale prorocko-eschatologické zaměření celého *požadavku*: přehodnocení všeho ve spojitosti s příchodem Mesiáše (největší bude služebníkem, první otrokem), poslední soud a odměna věčného života. Naslouchání Slovu v převorovi (který usiluje být Kristu věrný) přichází bratřím vstříc sám Pán konce časů. Takováto forma vedení a naslouchání nás přenáší přes hranici nynějšího časného života, pro nějž je příznačná touha po moci, vládychtivost.
5. *Podstatou* Albertem vysloveného požadavku je, že v něm výklad je tvůrčím způsobem vztáhnut na východisko. Tím, že sv. Albert na příkladu poslušnosti tvůrčím způsobem vztahuje vzájemně východisko a výklad, ukazuje, k čemu řehole tíhne, o co v tomto listě jde, co požaduje.

Literárně by se mohlo zdát, že požadavek představuje inkluzi (závěr) ke kapitole o ustanovení převora (kap. 4). Opakují se tu tatáž slova. Avšak, jak už jsme řekli, požadavek spojuje obecnou zásadu vyslovenou ve východisku s konkrétními pokyny výkladu. A pak právě opakování stejných slov ukazuje posun významu! Zatímco výklad (kap. 4) zavazuje bratry k poslušnosti vůči zvolenému převorovi, požadavek (kap. 22) ukládá převorovi řídit se ve vykonávání přijaté služby slovem Páně. Albert se tedy v požadavku vrací k poslušnosti, o které mluvil ve výkladu, ale činí tak ve světle východiska listu, a tím s novým významem. Nejde tedy o žádnou inkluzi, ale spíše „předehru". Tak jako kapitoly o práci a o mlčení (kap. 20 - 21) sice obsahem představují závěr ke kapitolám o tom, v čem se bratři mají cvičit (kap. 4 - 17), z duchovního pohledu však mají za účel ustavičné zvnitřnění prostřednictvím prorocko-eschatologického pojetí života, tak právě i požadavek sice po obsahové stránce je závěrem ke 4. kapitole řehole, avšak z duchovního pohledu platí: Albertem vyjádřený požadavek představuje výzvu pojmout celý navržený model života (v kap. 4 - 21) nově a ve vztahu ke Kristu:[6]

6 Původní tabulku Keese Waaijmana jsme doplnili o upozornění na jednotlivé prvky výkladu (slova v závorkách) a o poslední sloupec, který uvádí příslušná čísla našeho časopisu, v nichž se o dotyčné pasáži řehole pojednává.

Východisko	kap. 1 - 3	v poslušnosti sloužit Mesiáši	2003/2
Výklad	4 - 9	(1. prvek) základní karmelitánské vybavení	03/3; 03/4[7]
	10 - 11	(2. prvek) základní cvičení	04/1
	12 - 17	pracovní cíl: čistota srdce smyslem je získat vnímavost pro Boha: konečný cíl	04/2; 04/3
	18 - 19	(3. prvek) obléknutí Božími vlastnostmi konečný cíl mystického procesu přetvoření	04/4; 05/1; 05/2
	20 - 21	(4. prvek) pracovat v tichu s vědomím konce časů jako stálé zvnitřňování kontemplace	05/4; 06/2
Požadavek	**22 - 23**	**být si skutečně vědomi příchodu Mesiáše**	07/1

Albert vyslovil svůj požadavek (petitio) jen na příkladu poslušnosti. Ostatní nařízení, která v řeholi bratřím předepsal, takto nerozvádí. To přenechává samotným bratřím. Ale jím uvedený příklad je dostatečným návodem, jak domýšlet to ostatní.

Mohli bychom říci: požadavek je pobídkou pro bratry, aby na celý karmelitánský model života pohlíželi jako na ikonu Krista. Petitio vyžaduje rozjímat o Kristu: na základě předloženého návodu k životu hledat Krista. A Kristovýma očima se dívat na karmelitánský způsob života. *Požadavek* nás vede k vykročení na cestu hledání: učit se žít karmelitánský způsob života jako *spásu*, jako uzdravení (salutatio) v Pánu. Tak že stále více budeme zakoušet, co to znamená být „v Kristu milovanými Božími dětmi".

Podle poznámek sestry Petry od Zmrtvýchvstalého, OCD, zpracoval P. Gorazd, O.Carm.

7 V podnadpisu článku jsou tam uvedena chybně čísla kapitol. Má být správně: Místa k přebývání (kap. 5 - 9)

KARMEL
ČASOPIS PRO DUCHOVNÍ ŽIVOT
Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.
Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský O.Carm.
ISSN - KARMEL 1210 - 499X
Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P - 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.
Evidenční číslo: MK ČR E 13791